

VONDeLing

Nieuwsbrief van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 8 – november 2013

Redactioneel

“Na mij komt die sterker is dan ik, ...”

Al vier keer ben ik grootvader geworden. In die rol ben ik moeten groeien. Toen een van mijn vrienden me, na de geboorte van het eerste kleinkind, gekscherend ‘opa’ noemde, kreeg ik als het ware een elektrische schok en ik zag het beeld voor mij van een oud, gebogen ventje. Ik wende eraan en als ik naar mijn vrouw kijk, zie ik beslist geen ‘oude’ grootmoe in haar. Zo wordt een geslacht voortgezet; onze kleinzoon draagt een naam die reeds gedurende eeuwen in zovele generaties is gedragen.

Over die voorouders weet ik trouwens buitengewoon weinig. Toch dragen wij hun trekken en is er uiterlijk soms zelfs een sprekende gelijkenis en die zal er innerlijk dus ook wel zijn. Het is zo geheimzinnig dat het een nieuwbakken grootva tot nadenken stemt, enerzijds over de betrekkelijkheid van het leven, anderzijds over het wonder ervan. Daar ligt zo’n hoopje mens en reeds zie je een gelijkenis. Toch zal hij een eigen, onherhaalbare persoonlijkheid bezitten, die een eigen bijdrage zal leveren aan de wereld van mensen. Als grootouder (en ouder) hoop je dat het een sterke bijdrage mag zijn.

De Advent is ook zo’n tijd van hoop en verwachting in de komst van Iemand. Het is uitkijken naar diegene waarvan Johannes de Doper zegt: “Na mij komt die sterker is dan ik, ...”. De eerste christenen verwachtten iets van de toekomst. In de loop van de eeuwen is dat soms wel eens vergeten. In een dynamische tijd zoals de onze is de aandacht weer meer gericht op de toekomst... ook binnen onderwijs. Wij zijn duidelijk in een stroomversnelling binnen de evolutie van deze mensenwereld geraakt. Stroomversnellingen hebben de neiging er nogal wild uit te zien en veel schuim te veroorzaken. Zo is het ook met deze tijd, maar in dat alles zit ook een beweging naar voren en naar boven. Het is soms moeilijk om dat niet uit het oog te verliezen. Advent wil ons hieraan herinneren.

Fons Uytterhoeven
bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs

Colofon

Elektronische
Nieuwsbrief van het
Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom
Mechelen-Brussel

Frederik De Merodestraat
18, 2800 Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)

Fax: 015 29 84 03

E-mail:

vic.onderwijs.mb@kerknet.be

Website:

www.kerknet.be/vic.onderwijs.mb

Versijnt een 4-tal keer per
jaar.

Redactie:

Guido François
Fons Uytterhoeven
Jürgen Mettepenningen

Ver. uitgever:

Fons Uytterhoeven

Inhoud:

Redactioneel	1
Actualia	2
Vieringen, conferenties	13
Personalía	21

Actualia

Nieuwe website en logo Vicariaat onderwijs

Ruim een jaar geleden besliste het Vicariaat onderwijs een nieuwe website en een nieuw logo te laten aanmaken door een gespecialiseerde firma. Daar was nood aan nu de organisatiestructuur van het Vicariaat grondig werd hertekend. De huidige website is eerder statisch en beantwoordt niet meer aan wat er heden ten dage van een website verwacht wordt. Ook het logo en de huisstijl van het vicariaat waren aan vernieuwing toe om meer in overeenstemming te zijn met waar het vicariaat en zijn drie diensten voor staan.

Na vele maanden voorbereiding is het bijna zover: de nieuwe website wordt een van de volgende weken officieel gelanceerd. U krijgt daar nog bericht van. De nieuwe logo's die daar mee samenhangen zijn al een tijdje klaar en werden al her en der getoond en gebruikt in briefhoofden. In deze bijdrage lichten we graag de symboliek toe die erachter schuil gaat.

Er is één hoofdlogo van het Vicariaat onderwijs. Dat logo is samengesteld uit drie delen, die elk een eigen kleur hebben, met daarbinnen wat schakeringen. Elk onderdeel/elke kleur staat symbool voor een dienst:

- de dienst Pedagogische begeleiding: groen-blauw, verwijst naar de bescherming van de bronnen van alle leven (onze kwaliteit);
- de dienst Identiteit: rood, verwijst naar de Geest die inspireert (onze identiteit)
- de dienst Schoolorganisatie: geel, verwijst naar de kleur van de Vaticaanse vlag/van de kerkelijke structuur (onze organisatie)

De verschillende delen staan enerzijds los van elkaar maar worden anderzijds bijna onzichtbaar verbonden door een figuur die de delen samenhoudt en tot een eenheid smeedt. Het Vicariaat onderwijs is de som en de bindschakel van de delen. De drie diensten vormen een drie-eenheid. Ze kunnen niet zonder de eenheid van het vicariaat en het vicariaat heeft geen betekenis zonder die drie diensten. De diensten gebruiken allemaal hetzelfde logo maar met als variatie de benaming van de dienst in de overeenstemmende kleur, met telkens het Vicariaat onderwijs Mechelen-Brussel als onderschrift.

De verdere onderliggende symbolen zijn:

glasraam

Menselijke figuur, open armen.

Kelk

Hostie

Vicariaat onderwijs
Mechelen - Brussel

M van Mechelen

Het logo dekt verschillende lagen. Niet alleen de kleuren hebben betekenis, maar ook de verschillende onderdelen afzonderlijk en ze krijgen in het geheel een nieuwe, nog rijkere betekenis. Het vicariaat onderwijs heeft de opdracht goed zorg te dragen voor de drie kleurrijke glaspartijen en voor het lood dat ze samenhoudt tot een transparant geheel. Ook in zwart-wit komt het logo best aan zijn trekken.

Vicariaat Onderwijs
Mechelen - Brussel

Nieuwe dienst Identiteit:

Getuigenis van directeur Jürgen Mettepenningen

Midden augustus mocht ik aan de slag gaan als directeur van de dienst Identiteit: de nieuwe en derde dienst binnen het vicariaat Onderwijs. Het was immers de uitdrukkelijke wens van Fons Uytterhoeven, bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs, dat er naast de dienst Schoolorganisatie en de dienst Pedagogische Begeleiding een dienst zou komen die heel specifiek zou aangeven van waaruit en waarom we werkzaam zijn als vicariaat en als katholiek onderwijs binnen het aartsbisdom. Kortom: wat is onze drijfveer en hoe kunnen we die christelijke identiteit gestalte geven?

Vanuit mijn ervaring van de lerarenopleiding, mijn expertise vanuit de studiedienst van CD&V (waar ik voor onderwijs verantwoordelijk was ten dienste van voorzitter Wouter Beke) en mijn leservaringen aan de KU Leuven en de Erasmus Hogeschool, moest ik niet lang nadenken toen Fons me het voorstel deed om de leiding te nemen van deze dienst. Bovendien doceer ik momenteel nog steeds in Leuven een vak dat draait rond christelijke identiteit en weet ik me als christen geroepen om ten dienste te staan van jonge mensen en hun vorming. Dat dit dan kan binnen de koepel van het vicariaat Onderwijs is geweldig: de Kerk heeft een rijk verhaal dat jongeren en hun 'vormers' kan inspireren en ondersteunen! Kortom, ik was en ben blij, als mens, christen en theoloog. Goed nieuws mag verteld worden, nietwaar?

Na ruim twee maanden is de inrijperiode halverwege. Nu het Allerheiligen is, kan er voor een eerste keer worden teruggeblikt. Ik zie vooral veel goede zaken die gebeuren, naast veel uitdagingen. Allemaal boeiend! Op het vlak van inspectie-begeleiding gebeurt er veel ter ondersteuning en bemoediging van onze leerkrachten. Het is ongelooflijk hoe de inspecteurs-begeleiders zich inspannen om leerkrachten te bemoedigen en te helpen. Op het vlak van pastoraal beleefden we de eerste Impulsdag voor pastoraal in het basisonderwijs. In de *flow* daarvan werd een stuurgroep opgericht, waarbij Frans Mattheus en ikzelf de leidende tandem zijn (*zie elders in dit nummer*). Voor de pastoraal in het secundair onderwijs werd een contactpersoon per school gezocht, zodat in de tweede helft van de inrijperiode – tussen Allerheiligen en Kerstmis – een stuurgroep voor pastoraal in het secundair onderwijs kan worden opgericht, met ook daar een tandem die leidt. Tot slot, op het vlak van christelijke identiteit bouw ik via allerlei contacten een netwerk uit, met de stille droom dat verschillende identiteitsverantwoordelijken elkaar op geregelde tijdstippen structureel zouden zien. Tijdens het colloquium voor directies van het basisonderwijs (in november, in Houffalize) zal ik de inzichten die ik via gesprekken, ervaringen en lectuur tot op heden heb meegekregen en opgedaan, voor een eerste keer presenteren en toetsen. Ik zie mijn referaat daar als een basis voor gesprek en discussie, waarbij ik vanuit verschillende invalshoeken de grote en brede relevantie van christelijke identiteit wil aangeven in ons onderwijsveld. Uiteindelijk wil de dienst Identiteit vanuit haar driedigheid – inspectie-

Het hele team van inspecteurs-begeleiders rooms-katholieke godsdienst. Van links naar rechts: Jos Van Rompay, Jürgen Mettenpenningen, Hedwig Berghmans, Agnes Vonckx, Marleen Willems, Ria Leonaers en Lutgart Croonenborghs

begeleiding van het vak godsdienst, pastoraal op school, christelijke identiteit van katholieke scholen – allen op het onderwijsveld ondersteunen, voeden en bemoedigen. Tot dienst zijn dus!

Samen met de nieuwe website van het vicariaat zal ook de missietekst van de dienst Identiteit gelanceerd worden. Die tekst is getoetst bij de inspecteurs-begeleiders, bij Frans Mattheus (coördinator pastoraal in het basisonderwijs) en – uiteraard – bij bisschoppelijk afgevaardigde Fons Uytterhoeven. Het was trouwens laatstgenoemde die me had verzocht tot dergelijke missietekst. Die tekst presenteert op vijf bladzijden drie luiken. Eerst wordt beknopt en kernachtig ingegaan op wat bedoeld wordt met de term “christelijke identiteit”. In het tweede luik passen we de christelijke identiteit toe op het onderwijsgebeuren: vanuit welke

klemtonen van het christelijk verhaal kunnen we in ons onderwijs werken aan een atmosfeer, les, klasgroep en/of school die het verschil maakt, met respect voor allen? Tot slot geven we in deze tekst aan hoe vanuit de dienst Identiteit ondersteuning, begeleiding en voeding wordt geboden aan leerkrachten, directies en schoolbesturen. Dit alles met de vorming en toekomst van onze leerlingen voor ogen, ook op levensbeschouwelijk vlak! Als titel heeft de missietekst het moto meegekregen van Gods zelfomschrijving: “Ik zal er zijn voor u” (Exodus 3,14).

In het midden: Frans Mattheus, coördinator pastoraal in het basisonderwijs, bij zijn afscheid als logistiek coördinator van het Colloquium basisonderwijs in Houffalize in januari 2013. Daar kondigde hij zijn nieuwe uitdaging aan.

De dienst Identiteit is in hoofdzaak geen bureauwerk. Vandaar dat ook ik meer en meer het veld opga. Met iedere inspecteur-begeleider trek ik in deze periode een dag mee om hun werk beter te leren kennen en via de klasbezoeken thuis te komen in de concrete wereld van leerlingen, leerkrachten, directies en inspectie-begeleiding. Voor wat pastoraal betreft trek ik vanaf januari de boer op in het secundair onderwijs, met de aanvulling onder de arm van de VSKO-map omtrent pastoraal op school. Ook zal er stevig worden nagedacht over pastoraal in het buitengewoon onderwijs, wat de nodige bezoeken, ontmoetingen en gesprekken zal impliceren. Op interdiocesaan vlak verdient de uitwisseling van informatie, ideeën en visies alle aandacht: we zijn geen eiland en kunnen veel van elkaar leren. Tot slot is het van belang om in gesprek te gaan met directies en schoolbesturen omtrent de katholieke identiteit van de school: welke vragen leven er, hoe kan binnen de concrete context van de school samen gezocht worden naar wegen om de christelijke inspiratie gestalte te geven, hoe kan christelijke identiteit een rol spelen in het personeelsbeleid en in de zoektocht om de overgang te maken van scholengemeenschappen naar scholengroepen, enzovoort? Boeiende uitdagingen!

De dienst Identiteit is geen eiland en is geen eenpersoonsbedrijf. Identiteit belangt immers ons allen aan en veel vragen zijn niet beperkt tot deze of gene dienst. De dienst Identiteit wil dan ook tot dienst zijn van allen die werkzaam zijn binnen het vicariaat en van allen in ons onderwijsveld. Met Gods zegen, veel goede wil en elkaars we-

derzijdse bemoediging kunnen we er samen iets van maken in ons bisdom, in onze scholen!

Impulsdag Pastoraal op school - basisonderwijs

Op vrijdag 13 september 2013 vond in Heverlee in de lokalen van de Katholieke Hogeschool Leuven de eerste 'Impulsdag' plaats voor leerkrachten en directies van het Nederlandstalige basisonderwijs van ons aartsbisdom. Daarmee schreef initiatiefnemer Frans Mattheus, coördinator voor pastoraal op school in het Nederlandstalig basisonderwijs van Mechelen-Brussel, geschiedenis. En hoe! Samen met een stuurgroep dokterde Frans een formule uit die reeds succes had op voorhand: meer dan 350 vrouwen en mannen schreven zich in om deel te nemen aan deze dag. Gezien de capaciteit van het gebouw moesten we verschillende mensen teleurstellen. De werkgroep die door Frans en zijn stuurgroep was samengesteld, had de handen vol om alles klaar te zetten en in goede banen te leiden. Er werd veel en goed werk verzet!

De dag begon met een gastvrij onthaal en informeel weerzien met bekenden en nog-niet-bekenden, vergezeld van een kop koffie of thee. Nadat iedereen in de aula een plaats had gevonden, heette Frans eenieder hartelijk welkom, waarna het programma met veel enthousiasme werd ingezet door Jos Bielen, norbertijn van Averbode. Hij had speciaal voor deze dag een lied gecomponeerd dat draaide rond 'EEN OPEN DEUR NAAR ...', het jaarthema voor het basisonderwijs. Door het lied aan te leren en te zingen werd de dag bezinnend – ja, bezingend – ingezet, het thema geduid, zelfs door Jos gekoppeld aan het leerplan. Iedereen was nu in de sfeer van de dag, niet als toeschouwer maar als deelnemer. Vervolgens nam Fons Uytterhoeven, bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs in ons aartsbisdom, het woord. In de hem gekende stijl diepte hij het thema en het samenzijn boeiend uit, duidelijk verheugd over het initiatief en de grote opkomst. En dan was het tijd voor de werkwinkels. Er waren er wel vijftien! Onderweg naar de juiste lokalen kon men kennismaken met verschillende organisaties, die een standje hadden opgezet om zichzelf en hun initiatieven onder de aandacht van de aanwezigen te brengen. Die standjes werden de hele dag druk

Boven en onder: een paar werkwinkels uit de keuze van 15.
Midden rechts: kinderen van de Sint-Norbertusschool Heverlee brachten het 'opendeurlied'.
Midden links: twee improviserende (leken)zusters
(Foto's bezorgd door Frans Mattheus)

lied van de open deur te zingen en te dansen, elk gekleed in een T-shirt met de afbeelding van kleurige deurtjes erop. Twee leerkrachten van de Sint-Jozefsschool van Sint-Agatha-Berchem, verkleed als zusters, sloten samen met Frans al improviserend de dag af. Daarbij mocht eenieder

naar huis gaan met een houten deurtje dat men van de zusters ten geschenke kreeg, met de vraag het wat kleur en een gepaste plaats te geven ter herinnering aan deze dag, maar ook ter ondersteuning van de spirit van deze dag in het dagelijks leven van iedere aanwezige in haar/zijn respectieve schoolcontext. Daarmee maakten de zusters de inclusie compleet: aan het begin van de dag hadden zij immers gefigureerd in een zelfgemaakt filmpje waarin ze aanklopten aan verschillende deuren. En zo ging iedereen de deur van de KHL uit met heel veel 'goesting', als het ware gezonden om in de eigen school een 'pastoraal van de open deur' te beleven.

Inderdaad: "Ik sta voor de deur en Ik klop. Als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik bij hem binnenkomen, en we zullen met elkaar aan tafel gaan" (Apokalyps 3,20). Die woorden worden uitgesproken door een engel aan de gemeente te Laodicea. De engel had zijn toespraakje daar aangevat met minder zachte woorden: "U bent noch koud noch heet – was u maar koud of heet!" Op deze Impulsdag was alvast duidelijk dat de deur geopend werd, en wel door mensen die heet waren van goede wil! Het was dan ook niet verwonderlijk dat er in de wandelgangen een vervolg van deze dag werd gesuggereerd. In mijn eigen slotwoord heb ik alvast die hoop zelf ook uitgesproken. En zie, een sterker signaal kon er niet zijn: de stuurgroep van de Impulsdag is ondertussen omgevormd tot de stuurgroep van het luik 'Pastoraal op School – Basisonderwijs', gesitueerd binnen de dienst Identiteit. In die stuurgroep vormt het duo van Frans en ikzelf de tandem, gevoed en gedragen door Helena Vanden Bergh, Danny van Gelder, Stephanie Claerhout, Vera Vastesaeger en Hilde Smeets. Naast de organisatie van een nieuwe Impulsdag zetten zij zich als stuurgroep in om via de contactpersoon in iedere school voeding en ondersteuning te geven aan al wie haar/zijn deur openzet voor de toepassingen van een christelijke inspiratie op onze scholen. Zeker ook voor wat de liturgisch sterke tijden betreft, wil de stuurgroep voorzien in

vieringen, bezinnende teksten, verwijzingen naar plaatsen op het internet waar veel achtergrondinformatie en praktische suggesties worden gebracht. Daarmee leidt het historisch moment van de eerste Impulsdag tot het historisch moment van de eerste stuurgroep voor 'Pastoraal op School – Basisonderwijs'. Als dat niet prachtig is!

Met veel dank aan Frans, zijn stuurgroep, de harde werkers op de Impulsdag en alle aanwezigen die er een onvergetelijke impuls hebben gegeven aan de pastoraal in ons basisonderwijs.

Jürgen Mettepenningen

Schaalvergroting schoolbesturen in verkenningsfase Aanbevelingen Vicariaat onderwijs en infovergaderingen

Met de Ronde van schoolbesturen die het Vicariaat onderwijs, samen met het Diocesaan Comité van Inrichtende Machten (DCIM) van het aartsbisdom Mechelen-Brussel vorig schooljaar heeft georganiseerd in alle uithoeken van het bisdom, gaven ze de aanzet tot verdere reflectie over versterking van schoolbesturen. Op de jaarvergadering voor schoolbestuurders van 4 juni 2013 kon iedereen kennis nemen van het eindrapport van de Ronde. De tekst werd naar alle bestuurders gestuurd, samen met een leidraad voor verdere gesprekken in elk schoolbestuur. Intussen is alvast één van de doelstellingen bereikt: het werkveld is wakker geschoten, initiatieven om schoolbesturen regionaal samen te brengen voor informatie-uitwisseling en overleg schieten als paddenstoelen uit de grond, maar veroorzaken hier en daar ook onrust.

Leden van het Diocesaan Comité Inrichtende Machten tijdens het dankentje op het einde van vorig schooljaar.

Het vicariaat onderwijs had gevraagd dat initiatiefnemers minstens de Dienst schoolorganisatie (directeur Guido François) op de hoogte zouden brengen van wat er beweegt. Sommigen deden dat, anderen niet of niet tijdig. De coördinerende rol van het Vicariaat onderwijs is nodig om mee te waken over maximale betrokkenheid van alle schoolbesturen, in eerste instantie de meest kwetsbare, en om besturen te helpen om tot evenwichtige schaalvergroting te komen. Er bleek grote nood aan informatie en aan visie.

In afwachting dat er vanuit de koepel een visietekst zal worden verspreid, stelde het Vicariaat onderwijs, in overleg met het DCIM, een nota op met 'aanbevelingen bij de groei naar schaalvergroting van schoolbesturen'. Zo'n tekst was ook nodig om bij verschillende infovergaderingen, waarvoor de dienst schoolorganisatie werd uitgenodigd, weer te geven hoe het Vicariaat er tegenover staat en welke principes en aandachtspunten het naar voren schuift. U vindt de tekst hieronder:

Aanbevelingen bij groei naar schaalvergroting van schoolbesturen

Principes

- Schaalvergroting is **geen doel op zich**, maar een **middel** om tot **sterkere schoolbesturen** te komen die de **uitdagingen** voor de toekomst goed aankunnen. Zo is schaalvergroting ook een middel om **beter onderwijs** te verstrekken doordat ze schoolbesturen in staat stelt directeurs te ontlasten van bepaalde opdrachten, zodat die zich sterker kunnen bezighouden met hun pedagogische opdracht en met de eigenheid van hun school. De **einddoelstelling** moet zijn: komen tot **krachtige schoolbesturen** die verantwoordelijkheid dragen voor het katholiek basis- en secundair onderwijs in een hele regio. Concurrentie en naijver moeten wijken voor een zo goed mogelijke oriëntering en begeleiding van kinderen en jongeren die aan onze katholieke scholen zijn toevertrouwd of voor onze scholen kiezen.
- Een **louter cijfermatige benadering is uit den boze**. Het accent moet liggen op hoe we kunnen **komen tot zo goed mogelijk bestuurbare entiteiten** die voor elk van de partners een **meerwaarde** bieden en waarin ze zich kunnen herkennen. Desondanks kunnen we een cijfermatige benadering niet helemaal uit de weg gaan. Het voorontwerp van decreet van de Minister van Onderwijs noopt de Vicariaten onderwijs van de verschillende bisdommen om nu al simulaties te maken om na te gaan of ze binnen het vooropgestelde **contingent** van scholengroepen kunnen blijven, gebaseerd op een gemiddelde van 6000 leerlingen. Te kleine groeperingen (vanuit de redenering dat het minimum van 2000 leerlingen voldoende is) zijn te vermijden, aangezien ze de vorming van andere scholengroepen bemoeilijken.
- Veel aandacht moet gaan naar het proces van **geleidelijk naar elkaar toegroeien**, wederzijds respect en **vertrouwen**, in een geest van **gelijkwaardigheid** en met een grote **betrokkenheid** van alle partners en geledingen, van bij de start van de onderhandelingen. Het is aangewezen daar **voldoende tijd** voor uit te trekken, vanuit een stappenplan en een afgesproken timing.

Infovergadering over schaalvergroting voor schoolbestuurders en directeurs met coördinerende functie, in het parochiehuis in Liedekerke, op 8 oktober 2013.

- Bij dat proces mag **niemand uit de boot vallen**. Het Vicariaat heeft bijzondere aandacht voor de kwetsbare en geïsoleerde schoolbesturen. Indien ze willen evolueren naar een groter geheel moeten ze ook die kans krijgen. Het blijft echter de vrijheid van elk schoolbestuur om al dan niet in dat proces te stappen en/of er aan mee te werken.
- We moedigen de schoolbesturen aan om in eerste instantie aan **niveau-overstijgende structuren** te denken. Het is wellicht de enige

manier om de gemiddelde schaalgrootte te bereiken en het biedt, zeker ook voor de basisscholen heel wat voordelen: meer ondersteuning op het vlak van logistiek, infrastructuur, preventie en veiligheid, administratie, maar ook op pedagogisch vlak (vlottere overgang van lager naar secundair onderwijs, informatiedoorstroming van relevante gegevens over de zorgnoden van de leerlingen, mogelijke uitwisseling van leerkrachten e.d.). Een belangrijke voorwaarde is wel dat **beide onderwijsniveaus op voet van gelijkwaardigheid** behandeld worden en de aandacht krijgen die ze verdienen en die samen hangt met hun specificiteit.

- De scholengroepen dienen te zoeken naar een **organisatorische structuur** die een grote mate van **autonomie** van de lokale entiteiten garandeert, volgens het subsidiariteitsprincipe, en tegelijkertijd zorgt voor een zo efficiënt mogelijke organisatie.

Aandachtspunten

- **Grotere besturen** die initiatieven willen nemen, **luisteren het best eerst naar de bezorgdheden en desiderata van de kleinere besturen**. Op die manier bereiken ze gemakkelijker de positieve sfeer van betrokkenheid en openheid die de slaagkansen van onderhandelingen van meet af aan verhoogt. Iedere partner dient zich mede-eigenaar te voelen van wat gerealiseerd dient te worden.
- Het is aangewezen goed na te denken over hoe het **bestuur** van de toekomstige scholengroep er dient uit te zien. Naast een ruimer opgevatte Algemene Vergadering zal er - om werkbaar te blijven - een beperktere raad van bestuur samengesteld dienen te worden met afgevaardigden die bekwaam zijn om de scholengroep te besturen voor alle aspecten waarvoor het bestuur verantwoordelijk is. Het reflectiedocument van VIMKO 'hoekstenen kwaliteitsvol bestuur', kan daarbij een goede leidraad zijn. De raad van bestuur, die hoofdzakelijk samengesteld is uit vrijwilligers, kan dankzij het grotere draagvlak, een beroep doen op ondersteuning van personeelsleden die met middelen, punten of uren van de scholengroep **vrijgesteld** zijn of andere externe deskundigen, voor opdrachten zoals boekhouding, infrastructuur, veiligheid, juridische, technische, pedagogische aangelegenheden, beleidsvoorbereidend werk enzovoort.
- **Er zal altijd nood blijven bestaan aan vrijwilligers. Zij zijn van essentieel belang** om de plaatselijke invulling van het opvoedingsproject te bewaken en het mede te belichamen, samen met het schoolteam. Ze behartigen de belangen van de lokale scholen in (vormen van) plaatselijke bestuurscomités en/of schoolraden en zorgen ervoor dat de eventuele afspraken inzake lokale autonomie correct nageleefd worden.
- We hopen op **ieders medewerking**. Aan de kant gaan staan houdt het gevaar in vroeg of laat geïsoleerd te geraken en nergens aansluiting te vinden, tenzij dat een bewuste keuze is. Kleinere besturen kunnen met andere partners, al dan niet uit de scholengemeenschap, zoeken naar een eensgezinde visie, waarmee ze in verdere gesprekken sterker kunnen staan.

Tijdens de Ronde van schoolbesturen, in Virgo Sapiens Londerzeel op 23 januari 2013.

Ondersteuning

- Het Vicariaat onderwijs Mechelen-Brussel speelt, samen met het Diocesaan Comité van Inrichtende Machten (DCIM) een **coördinerende en ondersteunende rol**. Het Vicariaat biedt zijn diensten aan voor het opstarten van regionaal overleg, het begeleiden van het proces, het aanreiken van modellen en andere informatie.
- Om de coördinerende rol goed te kunnen vervullen is het onontbeerlijk dat schoolbesturen en/of voorzitters van CASS'en en CAIMs het Vicariaat Onderwijs **goed op de hoogte houden van alle initiatieven en ontwikkelingen** op het terrein.
- Contactpersoon: *Guido François*, directeur Dienst schoolorganisatie Vicariaat onderwijs Mechelen-Brussel. Tel: 015 29 84 85; E-mail: guido.francois.mb@kerknet.be

Het zijn drukke tijden voor de Dienst Schoolorganisatie van het Vicariaat onderwijs. Uit heel wat regio's komen uitnodigingen van schoolbesturen of scholengemeenschappen om aanwezig te zijn of toelichting te geven bij infovergaderingen. Voor zover de agenda het toelaat wil de directeur, als enige vrijgestelde, daar graag op ingaan. Het werk blijft daar niet toe beperkt. Het opstellen van een voorlopige blauwdruk vroeg al heel veel werk. De vraag naar organisatiemodellen is bijzonder groot en dat wordt dus een volgende uitdaging. Anderzijds is het nergens voor nodig om overhaast tewerk te gaan. De verkenningsfase waar we voor staan moet voldoende tijd krijgen. We vragen de schoolbesturen ook om nog geen verregaande verbintenissen aan te gaan. Bovendien ziet het ernaar uit dat er deze legislatuur geen decreet over bestuurlijke schaalvergroting meer komt, nu het voorontwerp van decreet is afgeschoten door ondermeer de vakbonden en ook de onderwijskoepels bezwaren uiten.

Foto: tijdens de pauze van de infosessie in Liedekerke op 8 oktober 2013.

Blauwdruk

Volgens het voorontwerp van decreet is de overheid van plan om aan elk onderwijsnet een contingent scholengroepen¹ toe te kennen berekend op het gemiddeld aantal van 6000 leerlingen per scholengroep. Dat geeft een resultaat van 124 à 125 scholengroepen voor het katholiek onderwijs en een gemiddelde van 25 per bisdom. Het aartsbisdom Mechelen-Brussel zit met 147 118 leerlingen net op dat gemiddelde en zou dus recht hebben op 24,5 scholengroepen. In de teksten zit er momenteel geen enkele marge in dat contingent. Nochtans zou dat meer dan wenselijk zijn. Indien het net meer scholengroepen wil organiseren, dan kan dat niet en zou het zelf moeten bepalen welke groeperingen tot dat contingent horen en welke niet. Dat is geen prettig vooruitzicht. Daarom is het belangrijk dat elk bisdom zich houdt aan het vooropgestelde aantal om ook de andere bisdommen niet in de problemen te brengen. Dat zal hier en daar interdiocesaan overleg vergen, omdat er ook bisdomoverschrijdende scholengroepen gevormd kunnen en zullen worden. Dat is zeker het geval voor congregationale schoolbesturen. Die vertegenwoordigen in het aartsbisdom Mechelen-Brussel zelfs 32 % van het aantal leerlingen en hebben dus samen theoretisch recht op 7,8 (zeg maar 8) scholengroepen.

¹ In het voorontwerp van decreet vervangt men de term 'scholengroep' door 'schoolbestuur met bijzondere kenmerken', maar in de communicatie bekt dat wat moeilijk. Daarom blijven we gemakshalve spreken van 'scholengroep'.

Het VSKO vroeg aan elk vicariaat onderwijs om voor het eigen bisdom een blauwdruk te maken van hoe het contingent bereikt kan worden en wat de mogelijke knelpunten zijn. Dat is een bijzonder moeilijke oefening. Voor het aartsbisdom moet je niet alleen 192 schoolbesturen (voor het leerplichtonderwijs) kunnen reduceren tot 24 à 25. Bij de simulaties moet je ook rekening houden met wat de congregationele besturen van plan zijn: wensen ze al hun scholen regio-overschrijdend en zelfs interdiocesaan bij elkaar te houden? Blijven ze daarbij of staan ze open voor structurele samenwerking met andere besturen en onder welke voorwaarden? Willen ze motor zijn van schaalvergroting in een regio met de intentie om tot een totaal nieuw bestuur te komen, waar hun impact beperkter zou zijn? Allemaal vragen waarvan de antwoorden erg bepalend kunnen zijn voor de vorming van grotere besturen. Simulaties opstellen van achter een bureau, met alleen cijfers bij de hand, is bovendien nattevingerwerk als je geen rekening houdt met de concrete realiteit op het terrein: welke samenwerkingsverbanden zijn er al? Welke ervaringen uit het verleden leren ons dat bepaalde constructies al dan niet zullen werken? Welke meerwaarde kan een bestuurlijke eenheid vormen voor elk van de partnerbesturen? Met welke structuur is het katholiek onderwijs in de regio het best gediend?

Foto: tijdens de pauze van de Ronde van schoolbesturen in Mechelen in november 2012

Omwille van de gevaren van een louter theoretische benadering op basis van cijfergegevens, hebben we in het vicariaat onderwijs Mechelen-Brussel de opdracht als volgt aangepakt: we bakenden een 9-tal regio's af waarbinnen we, volgens de leerlingenaantallen 1, 2, 3 of meer scholengroepen mogelijk achten. We lieten ons leiden door de principes vermeld in onze 'aanbevelingen'. We hielden rekening met de bestaande samenwerking in scholengemeenschappen en met een evenwichtige aanwezigheid van basis- en secundair onderwijs. Schoolbesturen die door hun ligging geïsoleerd dreigen te raken namen we mee op in de groep(en) van die regio.

Scholengemeenschappen of schoolbesturen die verkennende gesprekken willen opstarten of gewoon informatie vragen, krijgen op eenvoudig verzoek de cijfer- en andere gegevens uit die regio (en desgevallend uit de aangrenzende regio's) toegestuurd. Op basis daarvan kunnen ze zelf binnen hun regio zoeken hoe en met welke partners ze tot structurele samenwerking kunnen komen. De coördinerende rol van het vicariaat onderwijs bestaat er in te waken over de betrokkenheid van alle schoolbesturen in de regio, te wijzen op ontwikkelingen die van belang kunnen zijn en om te voorkomen dat er te kleine groepen gevormd zouden worden waardoor het vooropgestelde contingent niet gehaald zou worden.

Testcase

De dienst schoolorganisatie had ook nood aan een testcase, om de principes van het vicariaat in de praktijk uit te testen. Omwille van de nabijheid leek de regio Mechelen een geschikt proefterrein. De regio telt ongeveer 18 000 leerlingen en kan in theorie rekenen op maximum drie scholengroepen. Eind augustus en begin september startte directeur Guido François een consultatieronde bij de schoolbesturen met enkel basisonderwijs, in Mechelen en de aangrenzende gemeenten. In gesprekken met enkele bestuurders (en soms de directeur erbij) peilde hij naar hun houding ten opzichte van schaalvergroting en het vormen van, bijna onvermijdelijk, niveau-overschrijdende scholengroepen, al dan niet in de regio Mechelen. De resultaten van die ronde van een tiental kleinere schoolbesturen werden teruggekoppeld via een verslag en werden gebruikt om in een tweede gespreksronde de grotere schoolbesturen in de regio te consulteren. Zodra ook die besturen hun visie hebben kunnen weergeven en daarvan een

verslag hebben gekregen, is de tijd rijp om alle betrokken schoolbesturen bij elkaar te brengen. Daar speelt het vicariaat onderwijs volop zijn rol als motor voor het overleg. Het zullen uiteindelijk de besturen zelf zijn die beslissen met wie ze in zee willen gaan, en of het om één, twee of drie scholengroepen zal gaan.

We realiseren ons dat we zo'n arbeidsintensief proces niet overal in gang kunnen zetten, maar het kan hopelijk inspirerend werken voor initiatiefnemers in andere regio's: betrek van meet af aan alle partners in de regio bij de gesprekken, en laat vooraf de kleinere besturen hun wensen en bezorgdheden uiten, zodat ze zich maximaal betrokken voelen bij een proces dat voor hen de grootste impact heeft.

Het gevaar bestaat immers dat grotere besturen het hele scenario onder elkaar gaan uittekenen zodat kleinere partners alleen maar te aanvaarden hebben wat voorligt. De kans op een geslaagd 'huwelijk' wordt groter als alle betrokken partners mee hebben mogen schrijven aan het verhaal van schaalvergroting. De uitdagingen zijn enorm en omdat alle evoluties in een deelregio invloed hebben op een andere is coördinatie en communicatie van groot belang. We hopen dat proces in alle rust en orde tot een goed einde te kunnen brengen. Dat de decretale stok achter de deur nu even 'on hold' is gezet mag ons als katholiek onderwijs niet stil doen vallen in ons streven naar schoolbesturen met voldoende schaalgrootte, zodat die sterk genoeg zijn om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien.

Overheidsopdrachten

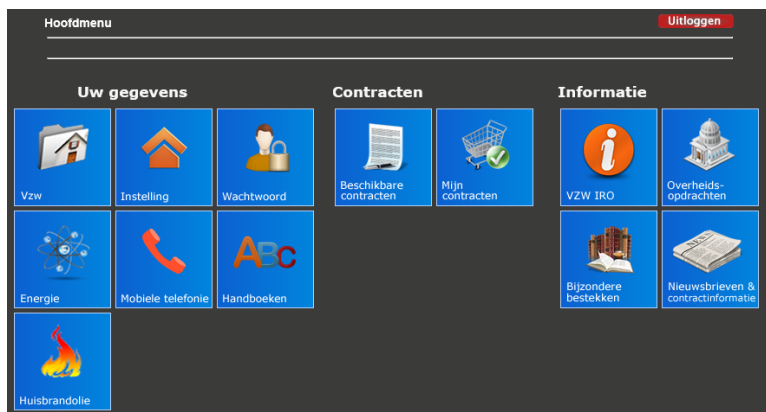
Vzw I.R.O. werkt onverdroten voort

De werkgroep van de vzw I.R.O. (Interdiocesane Raamovereenkomsten Onderwijs) heeft de laatste maanden niet stil gezeten. Het contract mobiele telefonie en mobiel dataverkeer werd gegund en de voorbereidingen voor de nieuwe raamcontracten energie zijn volop gestart.

De vzw I.R.O. krijgt heel wat vragen in verband met de toepassing van de wetgeving overheidsopdrachten, die nu volgens velen pas echt van toepassing is voor de scholen en aanverwante instellingen die hoofdzakelijk door de overheid gesubsidieerd worden. De werkgroep probeert daaraan tegemoet te komen en verspreidde eind september een **leidraad** bij de toepassing van de wet overheidsopdrachten. Daarin wordt op een eenvoudige manier uitgelegd hoe de wet geïnterpreteerd moet worden en welke procedure past bij de geraamde prijzen voor leveringen en diensten. Wat werken betreft verwijst I.R.O. graag door naar de Dienst Investerings Katholiek Onderwijs (DIKO), die daarin gespecialiseerd is.

De vzw I.R.O. wil in die informatie en andere dienstverlening verder gaan door bv stappenplannen aan te bieden en mee infosessies te verzorgen, maar is beperkt in haar mogelijkheden op personeels- en budgettair vlak. Daarom wordt ook afstemming gezocht met de dienstverlening die het VSKO kan verzorgen via DIKO, zodat de scholen weten waar ze terecht kunnen met hun vragen. Omdat vzw I.R.O. meer doet dan alleen raamcontracten onderhandelen wordt binnenkort beslist om de benaming officieel te veranderen in **Interdiocesane Raad Overheidsopdrachten**. De afkorting blijft I.R.O. maar de naam dekt beter de lading.

Afbeelding onder: de nieuwe opmaak van de website van I.R.O.

De werkgroep van I.R.O. heeft zijn vergaderritme de laatste weken sterk opgedreven, niet alleen om de leidraad en stappenplannen op te stellen, maar ook om de **website www.ro-bisdommen.be** te actualiseren en gebruiksvriendelijker te maken en de inschrijvingsprocedures te vereenvoudigen via wizards (stap-voor-stap-procedures). De voorbereiding van de **nieuwe energiecontracten** vergde al heel wat aandacht. Binnenkort mogen alle schoolbesturen, directeurs en verantwoordelijken van aanverwante organisaties mails verwachten waarin ze uitgenodigd worden in te tekenen voor de volgende raamcontracten huisbrandolie, aardgas en elektriciteit. Er zijn ook **nieuwe handleidingen** voorhanden om met de website om te gaan (te downloaden van de I.R.O.-website en binnenkort ook van de nieuwe website van het Vicariaat onderwijs).

Het in mei 2013 afgesloten **raamcontract handboeken basisonderwijs** werd grondig geëvalueerd, niet alleen met de betrokken leveranciers, maar ook met de scholen die ingetekend hebben en zelfs met wie niet ingetekend had. De enquête die I.R.O. naar alle basisscholen heeft verspreid heeft een goede representatieve respons gekregen. De werkgroep zal proberen om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de gevraagde verbeteringen, met het oog op een nieuw contract voor volgend(e) schoolja(a)r(en).

Eind oktober 2013 werd ook het **raamcontract mobiele telefonie en mobiel dataverkeer** gegund aan de firma Mobistar. Het contract gaat in op 1 januari 2014 en loopt twee jaar, met mogelijkheid tot verlenging. Nieuw is dat I.R.O. in het bijzonder bestek heeft ingeschreven dat latere aansluitingen mogelijk zijn. Wie dus niet ingeschreven had voor dit raamcontract kan alsnog intekenen na 1 januari 2014 en dezelfde voordelen van het raamcontract genieten.

Vieringen, conferenties...

VIMKO-initiatieven

Masterclass Wouter Beke

Het versterken van mensen door het vergroten van sociale cohesie

Wouter Beke

De Dienst Vorming van de Vereniging Inrichtende Machten Katholiek Onderwijs (VIMKO) startte zijn vormingsaanbod dit schooljaar met een nieuw initiatief: een masterclass door een vooraanstaand expert over een maatschappelijk thema dat schoolbestuurders kan aanspreken. De keuze viel op Wouter Beke, voorzitter van CD&V en doctor in de sociale wetenschappen. Zijn onderwerp 'het versterken van mensen door het vergroten van sociale cohesie' maakte enkele tientallen schoolbestuurders nieuwsgierig. Zij luisterden op 16 oktober 2013 geboeid in de grote zaal van het VSKO.

Het versterken van mensen en de vergroting van sociale cohesie lijken twee tegengestelde begrippen, maar Wouter Beke is ervan overtuigd dat ze allebei in dezelfde lijn liggen. Hij hing zijn betoog op aan drie historische momenten die de evolutie schetsten van doorgedreven individualisering sedert mei '68 naar het besef dat het individu zich maar vrij kan ontplooiën in verbondenheid met anderen.

De historische kantelmomenten waren telkens een 'val': de val van de Berlijnse muur in 1989, de val van Twin towers in 2001 en de val van Lehman Brothers in 2008.

De val van de Berlijnse muur betekende het einde van een wereldbeeld waarin de staat de volledige zorg voor het individu kan opnemen en dat zaken gerealiseerd worden eenvoudigweg door ze in een wet te gieten. Als reactie op het communisme werden de liberale markt en liberale democratie de leidmotieven en lag het accent steeds

meer op individualisme. Er was het fundamentele geloof in een relatie tussen mensen die bepaald werd door vraag en aanbod.

De val van de Twin Towers (9/11) maakte ons bewust van het feit dat culturele verschillen en godsdiensten mensen een identiteit geven. Een rationele oplossing vereist een minimum aan waarden en normen die gedeeld worden door de betrokken gesprekspartners.

De val van Lehman Brothers in 2008 luidde de start van de financiële crisis in. Die werd mede veroorzaakt door het verminderd banktoezicht in de jaren '90, zowel in de VS als in Europa, en door een moreel dilemma: mensen kunnen hun morele verantwoordelijkheid niet op anderen afwentelen.

Die drie grote omwentelingen halen 'de mythe van het vrije ik' onderuit. Mensen kunnen maar echt in hun vrijheid versterkt worden door de sociale cohesie te versterken. Tegenover rechten staan ook plichten. Niet alleen de overheid kan daarvoor instaan. Niet alles kan in wetten en reglementen gegoten worden. Vaak regeert dan de wet van de sterkste. Er is behoefte aan een waardenpatroon van wat kan en niet kan. Het is nodig dat mensen elkaar appelleren op sociaal ongewenst gedrag. Samenlevingen hebben nood aan gemeenschappen om het vertrouwen en de hoop te herstellen. Dat gebeurt niet door het vergroten van individuele rechten maar door het versterken van de sociale betrokkenheid.

Natiestaten zijn te klein geworden om alle problemen aan te pakken. Voor mondiale thema's is supranationale uitbouw nodig. Daarnaast hebben we nood aan regionale gemeenschappen. We zijn mensen die meer dan één identiteit hebben: gezin en omgeving, gemeente, streek, regio, land, continent.... De sociale netwerksite Facebook is succesvol omdat ze appelleert aan wat een mens in wezen is, een sociaal wezen. Het is belangrijk om in het werken aan sociale cohesie met elkaar spelregels af te spreken.

Niet alle waarden moeten in normen (regels) omgezet worden, maar velen denken dat wat niet in normen is vastgelegd, toegelaten is. De waarden aanleren is de opdracht voor grote en kleine gemeenschappen.

Solidariteit en verantwoordelijkheid zijn complementaire waarden. Een gemeenschap is niet enkel voor de sterkste, iedereen heeft talenten en kan daarop aangesproken worden. Niemand zal echter initiatief nemen als hij nergens kan verwijzen naar een instantie die daar de verantwoordelijkheid voor draagt en het initiatiefrecht kan ondersteunen. Wouter Beke besloot zijn uiteenzetting door op te roepen tot een solidaire samenleving waarin iedereen op zijn persoonlijke verantwoordelijkheid wordt aangesproken.

In de vragenronde die daarop volgde merkte een bestuurder op dat het engagement in schoolbesturen en verenigingen (zoals KWB) daalt. Beke antwoordde daarop dat het engagement er altijd zal zijn, maar het neemt nieuwe vormen aan. Jeugd- en sportverenigingen blijken succesvol. Soms is het wel steekvlamengagement en minder fundamenteel. Een duurzaam engagement is vereist om thema's vertaald te krijgen in bv politieke agenda's.

Een volgende vraag ging over de rol die de media spelen in het beleven van waarden en normen. De media spelen volgens de spreker een bepalende rol in de sfeerschepping maar ze zijn vaak irrelevant in de besluitvorming omdat ze meesurfen op de waan van de dag en niet altijd onderbouwde meningen brengen. Er zijn geen duidelijke visies

meer op mens en maatschappij die verdiept en bevraagd worden. Het is vooral main-stream denken.

Is er een specifieke meerwaarde en taak voor het katholiek onderwijs weggelegd, wou een andere toehoorder weten. Het katholiek onderwijs moet de waarden waar ze voor staat expliciteren en durven verwijzen naar de bronnen, terwijl het open staat voor iedereen, gelovig of ongelovig, die in dat project wil meegaan. Het succes van het katholiek onderwijs ligt in de Kwaliteit (met grote K).

Een bestuurder wou weten hoe de spreker sociale cohesie kon verbinden met schaal-grootte en schaalvergroting. Is dat geen vorm van neoliberal denken? Dat is volgens Wouter Beke eenzelfde spanningsveld als tussen de slogan van VIMKO: 'besturen met ziel en zakelijkheid'. Als de middelen schaars zijn, moet je ze zo goed mogelijk inzetten maar niet op een manier waarop de bezieling weggezogen wordt. Hij illustreerde dat treffend door te verwijzen naar de voorziening voor gehandicapten die zijn ouders met veel enthousiasme en vrijwilligerswerk hadden opgericht. Op een bepaald ogenblik hebben ze die om organisatorische redenen overgedragen aan de Broeders van Liefde, maar ze hebben wel een cel geïnstalleerd om de 'bezieling' (van waaruit het initiatief ontstaan is) te bewaken.

Tot slot van de vragenronde wou iemand weten hoe Wouter Beke de rol van de politiek zag. Die creëert immers vaak een bindend kader dat ingegeven is door wantrouwen in de organisatie van het onderwijs, zonder veel dialoog met de basis, zoals gebeurd is bij het inschrijvingsdecreet. De CD&V-voorzitter vond dat de overheid moet terugtreden waar het kan en optreden waar het moet (het subsidiariteitsprincipe), maar als de maatschappij wil dat de overheid meer aan outputcontrole doet (in plaats van tussen te komen in het proces), dan moeten de scholen aanvaarden dat er vragen over gesteld worden en dat er eventueel sanctionerend opgetreden wordt.

Ter afsluiting van de boeiende masterclass overliep VIMKO-directeur André Janssens de rest van het vormingsprogramma voor schoolbestuurders, met vooral een oproep om deel te nemen aan het voorjaarsseminarie. Voor het aartsbisdom valt dat op 18 maart 2014 in het Pastoraal centrum in Mechelen.

Daarna was het tijd voor het gezellig versterken van de sociale cohesie tussen de toehoorders bij een broodje en een glas wijn.

André Janssens, directeur
Dienst Inrichtende Machten

Andere VIMKO-initiatieven schooljaar 2013-2014

De VIMKO biedt dit schooljaar nog andere vormingscursussen aan die beantwoorden aan noden van schoolbesturen. Even ter herinnering:

Thema	Datum en plaats
<i>Inleiding in het financiële beleid</i>	Dinsdag 17/12/2013 19-22u Pastoraal centrum Mechelen
<i>Basisvorming: Kompas voor de bestuurder</i>	Maandag 20/01 en 03/02/2014 19u-22u Pastoraal centrum Mechelen
<i>Voorjaarsseminarie</i>	Dinsdag 18/03/2014 19-22u Pastoraal centrum Mechelen
<i>Diocesane jaarvergadering</i>	Dinsdag 03/06/2014 18-21.30u (wellicht) Provinciehuis Leuven

Vorming op maat

Daarnaast kunnen besturen nog teamgerichte vorming op maat vragen met betrekking tot de volgende waaier:

- *Vorming: wat en hoe?*
- *Vorming voor bestuurders met een rol als evaluator*
- *Nu nadenken over morgen*
- *Identiteit en pastoraal*
- *Beter besturen, zelfevaluatie als hulpmiddel*
- *Schouder aan schouder, exploreren van de relatie bestuur-directie*
- *Concreet uitbouwen van de samenwerking tussen besturen*
- *Schouder aan schouder in de scholengemeenschap basisonderwijs*
- *Inspraak*
- *Personeelsbeleid*

Voor dit maatwerk is er een forfaitaire onkostenvergoeding van 50 euro per sessie.

Meer info of inschrijven: op www.nascholing.be/vimko

Helpdesk inschrijvingen: tel: 02 507 07 80 en nascholing@vsko.be

ProfS opleiding

Infoavond voor schoolbesturen 3 oktober 2013

ProfS is een opleiding voor schoolleiders/directeurs basisonderwijs georganiseerd door de pedagogische begeleidingsdienst, in samenwerking met het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs (VVKBaO). Beginnende directeurs worden er gedurende drie jaar via geregelde vormingscursussen voorbereid en klaargestoomd om hun veeleisende opdracht goed te kunnen vervullen. De organisatoren vonden het nuttig om de schoolbesturen die hun directeurs naar de opleiding sturen te informeren over de inhoud en aanpak van de opleiding en de verdere ondersteuning van de beginnende schoolleider.

Op 3 oktober 2013 waren afgevaardigden van de schoolbesturen met beginnende directeurs uitgenodigd in het Pastoraal centrum in Mechelen. Na een voorstellingsronde kregen ze de vraag hoe vaak ze contact hadden met hun directeur en wat ze dan bespreken. De antwoorden lieten al een grote diversiteit zien van dagelijkse contacten (minstens via mail) tot vaste afspraken om de twee weken of om de vier à zes weken bij de raad van bestuur. Soms gaat het enkel om praktische of financiële zaken, niet altijd over het pedagogische of het functioneren van de directeur.

Karen Binon van het VVKBaO lichtte vervolgens de inhoud van de opleiding toe. In het eerste jaar gaan ze er allemaal enthousiast tegenaan, maar tegelijkertijd wat angstig (ik moet het hier allemaal doen). Het accent ligt nog sterk op de eigen persoon. Gaandeweg verruimt het blikveld zich naar het werk, waar het er vooral op aankomt prioriteiten te stellen omdat een directeur niet op alles kan ingaan. Het is normaal dat hij of zij zich dan soms vragen gaat stellen (is het dat wat ik wil?) en aan het twijfelen gaat. In het derde jaar staan de 'anderen' in de focus.

Foto links boven: vlnr: Mieke Van Vlasselaer, Sonia Backx en Karel Binon.

Foto rechts: Rita Mouton

De directeur bekwaamt zich in anticiperen, plannen en houdt het helikopterzicht. Leerkrachten verwachten leiderschap en dat is nodig om bv moeilijker conflicten op te lossen.

De pedagogische begeleiders Mieke Van Vlasselaer, Sonia Backx en Rita Mouton begeleiden elk een groep (ProfS 1, 2 en 3) die ze dan gedurende drie opeenvolgende jaren blijven volgen. Dat heeft als voordeel dat er een band kan groeien en dat ze heel de evolutie van de cursist kunnen volgen. Ze belichtten de groei en ondersteuning van de ProfS door de drie jaren heen en de diocesane modules die vervat zitten in het programma.

Van de ingeschreven directeurs (bijna alle beginnende directeurs volgen de opleiding) wordt verwacht dat ze zich engageren om minstens 75% aanwezig te zijn per cursusjaar en dus echt voorrang geven aan die vorming. Hun motivatie vinden ze ook in het uitwisselen van ervaringen met hun collega's en met de vriendschapsbanden die daaruit groeien.

De schoolbesturen kunnen hun beginnende directeurs ondersteunen door interesse te tonen en hen geregeld feedback te vragen over hun opleiding. Ze kunnen ook rekening houden met de kalender van de opleiding om hen op bepaalde momenten niet te overvragen. Ook hun aanwezigheid bij de uitreiking van de certificaten zal worden geapprecieerd. Het gemeenschappelijke doel moet zijn: een goede directeur in elke school voor elk kind... Een geslaagd initiatief, dat voor herhaling vatbaar is.

De vier winden in het nieuw

Opening sterk gerenoveerde basisschool in hartje Molenbeek

De futuristische voorgevel in zink van de gerenoveerde Vierwindenschool in Sint-Jans-Molenbeek

In hartje Sint-Jans-Molenbeek, in een wijk die niet aangeschreven staat als de meest aantrekkelijke, durfde een katholiek schoolbestuur het aan om zwaar te investeren in de renovatie van uitgeleefde en ontoereikende infrastructuur. De school heet de Vierwindenschool, genoemd naar een gelijknamige straat in de buurt, maar de naam lijkt ook perfect de multiculturele samenstelling van de schoolbevolking (uit de vier windstreken) weer te geven. De extreme make-over mag gezien worden. Het nieuw-ogende gebouw werd op 27 september plechtig geopend.

Niet minder dan twee ministers mochten die dag de honneurs waarnemen. Om 9 uur 's morgens kwam Brussels Minister Guy Vanhengel, collegevoorzitter van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) assisteren bij de officiële opening. Om 19u mocht Vlaams Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, de laatste steen komen plaatsen. Eerstgenoemde had mee voor aanvullende subsidies gezorgd in het kader van capaciteitsuitbreiding. Minister Smet droeg de school een warm hart toe, niet alleen omdat een aantal van zijn kabinetsleden hun kinderen aan de school toevertrouwen maar ook omdat De Vierwindenschool de laatste jaren al meermaals positief in het nieuws is

Foto rechts: een fiere directeur Dirk Letens aan de telefoon, geflankeerd door Minister van Onderwijs Pascal Smet, de architecten en leden van het schoolbestuur tijdens de officiële inhuldiging.

Foto's onder: een bezoek aan een vernieuwde klas en aan de gloednieuwe turnzaal en het kunstwerk.

gekomen. Ze kreeg prijzen voor de samenwerking en een goede ouderwerking en appreciatie voor haar aandacht voor een veilige schoolomgeving. De school is er door haar kwalitatief hoogstaand onderwijs

ook in geslaagd zich te transformeren van een 'concentratieschool' tot een multiculture school die opnieuw aantrekkelijk is geworden voor Nederlandstaligen. De renovatie en capaciteitsuitbreiding zal daar ongetwijfeld nog verder toe bijdragen.

We mochten onder leiding van architecten een bezoek brengen aan alle klassen tot aan de prachtige turnzaal in de nok. Het is een bijna-passiefschool, dus is er veel aandacht voor isolatie en zuinig energiebeheer. Het zinken omhulsel waarmee de gevels een extra schil hebben gekregen, ziet er futuristisch uit. Het 'kunstwerk'

dat in alle nieuwe scholen in Brussel geïntegreerd wordt, bestaat hier uit het gebruik van verschillende kleurstroken in de vloerbedekking, die elk hun betekenis hebben. Tijdens de opening werd in de polyvalente zaal beneden nog een ander kunstwerk onthuld: een grote poster met tekeningen die illustreren hoe blij de leerlingen zijn met hun 'nieuwe' school. Op zo'n moment vergeet je even de negatieve verhalen over Brussel en koester je weer hoop op een betere samenleving. Die begint immers bij de kinderen en jongeren die van jongsaf aan in respect leren samen leven en die zo de rijkdom aan talen en culturen van de grootstad in zich opnemen. Met plezier laten we die boodschap weerklinken in de vier windstreken.

Prijs Focus Aarde

Eervolle vermelding voor Don Bosco Haacht

Zoals elk jaar vond in het Paleis der Academiën in Brussel de uitreiking plaats van de Prijs Focus Aarde, een initiatief van de Koningin Paolastichting dat de beste geïntegreerde proeven (GIP) en vakoverschrijdende groepsprojecten (BuSO en Centrum Deeltijds Onderwijs (CDO)) bekroont die de aarde of de ruimte tot onderwerp hebben, gezien vanuit wetenschappelijke, technische, kunstzinnige ecologische, sociaal-geografische of kosmologische hoek en die het welzijn bevorderen.

De Prijs richt zich naar laatstejaarsleerlingen van het KSO, TSO en BSO die een GIP realiseerden en naar BuSO en CDO-leerlingen die een project of werkstuk realiseerden dat aan de criteria voldoet (zie www.focusaarde.be).

Voor de editie van dit jaar was het opvallend dat aan Nederlandstalige kant uitsluitend katholieke scholen tot de laureaten behoorden en dat het bovendien op één na allemaal Vrije Technische Instituten uit West-Vlaanderen waren. De uitzondering was het **Don Bosco Instituut uit Haacht**. De leerlingen van dit instituut, *Simon Van Leugenhaeghe* en *Pieter Vandenheede*, en hun leraar *Kurt Debie* kaapten een van de vier eervolle

STICHTING KONINGIN PAOLA
in samenwerking met de Stichting Dirk Frimout

vermeldingen weg, goed voor 100 euro per leerling en 200 euro voor de school. Het project dat ze indienden was een 'zonnevolgend zonnepaneel' vanuit hun interesse voor alternatieve energiebronnen. Ze monteerden het zonnepaneel op een draaibare constructie die automatisch het zonlicht volgt door middel van sensoren. Van harte proficiat.

Rechts: de Vlaamse laureaten
Onder: Dirk Frimout, juryvoorzitter
(Foto's: Koningin Paolastichting)

De eerste prijs was voor *Nico Vanneste en Jens Deleye* van het **VTI van Ieper** voor hun project 'De Ornithopter', een vliegend tuig dat ze radiogestuurd in de lucht wisten te houden.

De juryvoorzitter voor de Nederlandstalige inzendingen is astronaut Dirk Frimout. Hij mocht samen met (ere)Koning Albert II de prijzen uitreiken. Bij de juryleden is ook Ludo Wevers, pedagogisch begeleider aardrijkskunde van het aartsbisdom. Hij betreunde samen met mij dat er niet meer belangstelling is om deel te nemen aan deze Prijs. In het bisdom Brugge is er aan interesse geen gebrek. De andere bisdommen laten massaal verstek gaan. Don Bosco Haacht redt de eer voor het aartsbisdom en viel bovendien dit jaar al eens in de prijzen door te winnen in de Koningin Paolawedstrijd.

Daarom deze oproep: ongetwijfeld zijn er in de technische en beroepsscholen, net als in de scholen voor buitengewoon secundair onderwijs en de Centra voor Deeltijds Onderwijs waardevolle geïntegreerde proeven of groepsprojecten die in aanmerking komen voor de Prijs Focus Aarde. Alleen weten die dat niet altijd. Begeleidende leerkrachten kunnen in dat verband stimulerend optreden. Als het initiatief u aanspreekt, laat uw school dan eens haar kans wagen. Voor de laureaten betekent zo'n Koninklijke erkenning heel wat en het plaatst het KSO, TSO, BSO, BuSO en CDO in een positief daglicht.

Academische opening HUB en KaHo Sint-Lieven Academisch versus professioneel onderwijs: binair of complementair

De Hogeschool-Universiteit Brussel en de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven openen op 23 september 2013 traditiegetrouw samen het academiejaar, ditmaal in het ICC in Gent. Door de integratie van de academische hogeschoolopleidingen van beide instellingen in de KU Leuven wordt 2013-2014 alweer een bijzonder academiejaar.

De vragen die tijdens de opening beantwoord zouden worden, waren de volgende: evolueren de professionele hogeschoolopleidingen vanaf heden los van de academische aan de universiteit (op verschillende locaties) of kunnen ze in samenwerkingsverbanden voor elkaar toegevoegde waarde creëren? Zijn er dwarsverbanden en synergie mogelijk, zeker op locaties waar tot op heden de beide opleidingsvormen samen werden aangeboden? De vragen stellen is ze in dit geval (positief) beantwoorden. Uiteraard kun je verwachten dat beide instellingen er alles aan zullen doen om de meer-

HUB-voorzitter Jan Smets
(Foto's bij dit artikel: HUB)

waarde die ze zelf van die samenwerking hebben ondervonden, voort te zetten, zelfs al zijn de academische (vroeger 2-cycli-) opleidingen voortaan administratief verbonden aan de KU Leuven. Het begon al met een huisdocumentaire met modelvoorbeelden om de toegevoegde waarde van academische en professionele opleidingen aan te tonen.

Daarna volgde een debat met stakeholders Annick Boeykens (docent), Ann Demeulemeester (NVAO), André Oosterlinck (voorzitter Associatie KU Leuven), Remco Sleiderink (decaan) en Simon Van Hijfte (student), onder leiding van VRT-journaliste Annemie Peeters. Vooral de studentenvertegenwoordiger liet zich van zijn meest kritische kant zien maar in feite waren ze het allemaal roerend met elkaar eens: ze verkiezen het adjectief 'complementair' in plaats van 'binair'. De verschillende beroepsprofielen tussen academische opleidingen die uit hogescholen komen en de universitaire opleidingen moeten behouden blijven. De industrie vraagt bv het behoud van de professionele invulling van de industrieel ingenieurs. Voor handelsingenieurs mag ook het praktijkgerichte niet wegvallen; zij dienen maatschappelijk relevant en bedrijfsgericht onderzoek te verrichten.

Professor Philip Vermoortel (midden) krijgt zelf een Ga-ervoor-prijs uit handen van de algemeen directeurs Frank Baert (KaHo Sint-Lieven) en Dirk de Ceulaer (Hogeschool-Universiteit Brussel).

Daarna mocht professor Philip Vermoortel voor het vijfde opeenvolgende jaar de 'Ga-ervoor-Prijzen' uitreiken. In elke categorie (studenten, oud-studenten en externen) worden op die manier buitengewoon verdienstelijke mensen in de bloemetjes gezet omdat ze 'ervoor gegaan' zijn. Ook juryvoorzitter Vermoortel werd gehuldigd omdat hij zelf een uitstekend model is voor de prijs die hij altijd met volle overgave en spitante humor weet uit te reiken. Meer informatie: http://www.hubkaho.be/HUB_KAHO/NL/NL-Activiteiten/Winnaars-Ga-Ervoor-Prijs-2013.html.

Voorzitter Jan Smets feliciteerde de hogescholen voor hun harde werk. De opleidingen staan aan de top van het Vlaams Hoger onderwijs. Ze kregen schitterende visitatierapporten. De groei van de vorige jaren werd geconsolideerd. De opname van de academische opleidingen in de KU Leuven heeft zijn gevolgen. Voor de Hogeschool-Universiteit Brussel betekent het concreet dat een naamswijziging zich opdringt. Het aspect 'universiteit' dat de HUB te danken had aan de overgenomen opleidingen van Katholieke Universiteit Brussel verdwijnt en dankzij de geplande fusie met de KaHo Sint-Lieven, met vestigingen in Gent, Aalst en Sint-Niklaas, kan de nieuwe instelling zich niet meer zuiver Brussels noemen. Een visiegroep zal de strategie opnieuw bekijken en zich buigen over een nieuwe naam. Mag ik in dat verband een suggestie doen? Misschien dekt de naam **'De BruG'** de nieuwe lading? Hij verbindt niet alleen in het woord de steden **Brussel** en **Gent**, maar slaat ook figuurlijk een brug tussen de verschillende campussen. Het bruggetje is ook terug te vinden in de logo's van de HUB en KaHo Sint-Lieven, zodat daar alvast niet veel aan gewijzigd moet worden. Verder zijn samenstellingen als 'bruggenhoofd', 'brugfunctie' en (tegenstellingen) 'overbruggen' dankbare associaties. Het is maar een ideeetje...

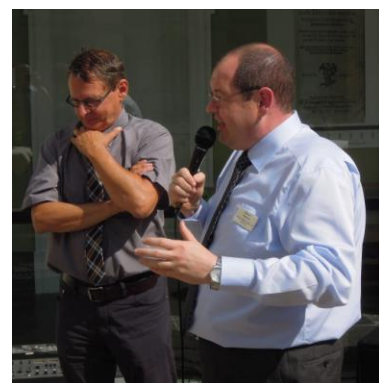
Personalia

Opening werkjaar in Pastoraal centrum

Medewerkers van verschillende diensten in het Pastoraal centrum luisteren naar de toespraak van Steven Wielandts, met naast hem Fons Uytterhoeven (foto rechts)

Het is al een traditie aan het worden: voor het derde opeenvolgende jaar besloten alle diensten die in het Pastoraal centrum in Mechelen gevestigd zijn, samen het werkjaar in te zetten met een viering in de plaatselijke kapel, een aperitief en een gezellig middagmaal in Hof de Merode, het huisrestaurant. Vorig jaar was het vicariaat onderwijs de organisator, op 3 september was het de beurt aan het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen. Na een eucharistieviering die werd voorgedaan door Monseigneur Lemmens werden alle genodigden op het zonovergoten binnen-

plein van het Pastoraal centrum getraceerd op een glaasje bubbels en een borrelhapje. Bij die gelegenheid stelden de verantwoordelijken van elke dienst hun nieuwe medewerkers voor, kwestie van elkaar minstens te herkennen en te situeren als we in wandelgangen elkaar ontmoeten. Tijdens de lunch werden de werknemers van de verschillende diensten bewust gemengd en aan verschillende tafels geplaatst, precies om beter kennis te maken.

Proficiat

Aan de organisatoren en medewerkers aan de **Cavalcade** in de Mechelse binnenstad op zondagen 25 augustus en 1 september 2013. Heel wat katholieke scholen uit Mechelen werkten mee om deze stoet van meer dan 2000 figuranten, die maar om de 25 jaar uitgaat, tot een waardig en kleurrijk spektakel te doen uitgroeien. Eén unieke figurant wilden we toch extra in de schijnwerper plaatsen: de figuur van Jezus Christus werd vertolkt door niemand minder dan *Jürgen Mettepenningen*, onze nieuwe directeur Identiteit. De coördinatie van het hele gebeuren was in handen van *Guido Knops*, voorzitter van het Vlaams Verbond Katholiek Secundair Onderwijs en van de scholengemeenschap voor het secundair onderwijs in Mechelen. Hij leidde alles in goede banen en wist zelfs de weergoden gunstig te stemmen. De Cavalcade trok twee maal meer dan 40 000 kijklustigen.

Foto boven: Jürgen Mettepenningen als Jezus Christus. Rechts onder, centraal in beeld: Guido Knops, algemeen coördinator Cavalcade

Foto boven: Rita Harnie, in het midden, met links van haar: Christel Herbosch, opdrachthouder vzw Katholieke Opvoeding en Cultuur Brussel (KOCB), tijdens de receptie na de uitreiking van de prijs. Foto rechts: dia van het spandoek dat Rita geïntroduceerd heeft.

Aan *Rita Harnie*, gewezen directeur van de Sint-Albertusschool in Sint-Agatha-Berchem, die op 19 oktober 2013 de Marnixring Erepensing 2013 kreeg aangeboden voor haar inzet voor “onze taal in de hoofdstad”. In zijn laudatio prees professor Emeritus dr. Eric Ponette Rita voor de manier waarop zij op een vriendelijke maar kortdate manier het Nederlandstalige karakter van het Vlaamse onderwijs in Brussel verdedigde en propageerde, o.a. met een banner met als opschrift: “in het belang van uw kinderen spreken wij hier Nederlands, u toch ook?”. Dat idee kreeg al snel bijval in andere scholen, vooral in

de rand, in die gemeenten waar schooldirecteuren het respect voor de schooltaal zagen verminderen.

In haar dankwoord drukte Rita Harnie haar waardering uit voor de positieve aandacht die hiermee te beurt valt aan alle geëngageerde leerkrachten en directeuren die zich dag in dag inzetten voor een kwaliteitsvol Nederlandstalig onderwijs in de niet altijd Vlaamsvriendelijke context van de meertalige hoofdstad.

Christelijk medeleven

Voor *Ria Leonaers*, inspecteur-adviseur rooms-katholieke godsdienst in het buitengewoon basis- en secundair onderwijs, bij het overlijden van haar moeder, mevrouw *Rosa Luyckx* (°2 januari 1923) op 14 september 2013.

Voor *Guido François*, directeur Dienst Schoolorganisatie, wiens moeder, mevrouw *Celesta Neubourg* (°7 mei 1922) overleed op 2 november 2013.

Voor *Guido Vandevenne*, directeur Dienst Pedagogische Begeleiding, bij het overlijden van zijn moeder, mevrouw *Mathilde Beckx* (°22 november 1929) op 5 november 2013.

Foto: Bijbelcitaat.be